



Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

5. prosinca 2013. *

„Područje slobode, sigurnosti i pravde – Uredba (EZ) br. 805/2004 – Europski nalog za izvršenje za nesporne tražbine – Uvjeti za potvrđivanje sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje – Situacija u kojoj je sudska odluka donesena u državi članici vjerovnika u sporu između dviju osoba koje nisu bile uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti“

U predmetu C-508/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a koji je uputio Landesgericht Salzburg (Austrija), odlukom od 31. listopada 2012., koju je Sud zaprimio 9. studenoga 2012., u postupku

Walter Vapenik

protiv

Josefa Thurnera,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: M. Safjan (izvjestitelj), predsjednik vijeća, J. Malenovský i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: M. A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za austrijsku vladu, A. Posch, u svojstvu agenta,
- za češku vladu, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, W. Bogensberger i A.-M. Rouchaud-Joët, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez njegovog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. stavka 1. točke (d) Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL L 143, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 172.).
- 2 Zahtjev za prethodnu odluku upućen je u okviru tužbe koju je W. Vapenik, s domicilom u Salzburgu (Austrija), podnio jer mu je odbijen zahtjev za izdavanje europskog naloga za izvršenje za sudsku odluku donesenu u odsutnosti stranke protiv J. Thurnera, s domicilom u Ostendeu (Belgija), uz obrazloženje da tužba podnesena protiv J. Thurnera, potrošača, nije podnesena u državi članici u kojoj navedeni ima svoj domicil.

Pravni okvir

Uredba br. 805/2004

- 3 Na temelju uvodnih izjava 8., 9. i 20. Uredbe br. 805/2004:

„(8) U svojim zaključcima iz Tamperea, Europsko vijeće razmotrilo je pristup izvršenju u državi članici koja nije ona država u kojoj je donesena sudska odluka, koji bi trebalo ubrzati i pojednostaviti ukidanjem posrednih mjera koje se moraju poduzeti prije izvršenja u državi članici u kojoj se traži izvršenje. Sa sudskom odlukom, koju je sud koji je donosi potvrdio kao europski nalog za izvršenje trebalo bi se, u svrhu izvršenja, postupati kao da je donesena u državi u kojoj se tražilo izvršenje. Tako će se npr. u Velikoj Britaniji za upis potvrđenih stranih sudskih odluka u registar slijediti ista pravila kao i u slučaju upisa sudske odluke iz nekog drugog dijela Velike Britanije, pa neće biti potrebno razmatrati sadržaj strane sudske odluke stranog suda. Način izvršenja sudskih odluka i dalje bi trebali biti uređeni nacionalnim pravom.

(9) Takav bi postupak trebao omogućiti značajne prednosti u usporedbi s delibacijskim postupkom iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim predmetima [SL L 12, 16.1.2001., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 1496/2002 (SL L 225, 22.8.2002., str. 13.)], na način da nije potrebno potvrđivanje pravosudnog tijela iz druge države članice, uz odgodu i troškove koje ono podrazumijeva.

[...]

(20) Vjerovnik bira između prijedloga za potvrđivanje sudske odluke kao europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine i sustava priznavanja i izvršenje u skladu s Uredbom (EZ) br. 44/2001 ili nekih drugih instrumenata Zajednice.”

- 4 Članak 1. ove uredbe glasi kako slijedi:

„Svrha ove Uredbe jest uvođenje europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine, kako bi se omogućio, propisivanjem minimalnih normi, slobodni protok sudskih odluka, sudskih nagodbi i autentičnih isprava u svim državama članicama, bez ikakvih posrednih postupaka koje bi trebalo pokrenuti u državi članici izvršenja prije priznavanja i izvršenja.”

5 Članak 3. stavak 1. navedene uredbe propisuje:

„Ova se Uredba primjenjuje na sudske odluke, sudske nagodbe i autentične isprave koje se odnose na nesporne tražbine.

Tražbina se smatra nespornom ako:

- (a) se dužnik izrijekom usuglasio s tražbinom priznajući ju ili putem nagodbe koju je potvrdio sud ili je sklopljena pred sudom tijekom postupka; ili
- (b) dužnik nikada nije osporio tražbinu, u skladu s odgovarajućim postupovnim pravilima, prema pravu države članice podrijetla, u tijeku sudskog postupka; ili
- (c) dužnik je izostao s ročišta ili nije bio zastupan na ročištu o predmetnoj tražbini, nakon što je prvotno osporio tražbinu tijekom sudskog postupka, pod uvjetom da takvo postupanje podrazumijeva prešutno priznavanje tražbine ili činjenica koje navodi vjerovnik u skladu s pravom države članice podrijetla; ili
- (d) dužnik izričito prihvaća tražbinu u autentičnoj ispravi.”

6 Članak 6. iste uredbe, pod nazivom „Uvjeti za potvrđivanje europskog naloga za izvršenje”, u stavku 1. propisuje:

„Sudska odluka o nespornoj tražbini, donesena u državi članici, potvrđuje se kao europski nalog za izvršenje na prijedlog za potvrđivanje, upućen u bilo koje doba sudu podrijetla, ako:

- (a) je sudska odluka izvršiva u državi članici podrijetla; i
- (b) sudska odluka nije u sukobu s pravilima o nadležnosti iz odjeljaka 3. i 6. poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 44/2001; i
- (c) sudski postupak u državi članici podrijetla zadovoljava uvjete iz poglavlja III., kada je tražbina nesporna u smislu odredaba članka 3. stavka 1. točaka (b) ili (c); i
- (d) je sudska odluka donesena u državi članici stalnog boravišta [domicila] dužnika u smislu odredaba članka 59. Uredbe (EZ) br. 44/2001, u slučajevima u kojima:
 - je tražbina nesporna u smislu odredaba članka 3. stavka 1. točaka (b) ili (c), i
 - se odnosi na ugovor koji je sklopila osoba, potrošač, za potrebe koje se mogu smatrati izvan opsega njegova poslovanja ili zanimanja, i
 - je dužnik potrošač.”

7 Poglavlje III. Uredbe br. 805/2004 uvodi minimalne postupovne norme za nesporne tražbine.

Uredba br. 44/2001

8 Uvodna izjava 13. Uredbe br. 44/2001 glasi:

„Kad je riječ o osiguranju, potrošačkim ugovorima i zapošljavanju, slabija strana u sporu trebala bi biti zaštićena propisima o nadležnosti tako da oni više pogoduju zadovoljavanju njezinih interesa nego što to omogućuju opći propisi.”

9 Članak 15. stavak 1. koji se nalazi u odjeljku 4. poglavlja II. Uredbe br. 44/2001, glasi kako slijedi:

„U stvarima koji se odnose na ugovor koji sklapa osoba – potrošač, u svrhe za koje se može smatrati da su izvan njezine profesionalne djelatnosti, nadležnost se utvrđuje odredbama ovog odjeljka [...]:

(a) je riječ o ugovoru o kupoprodaji robe s obročnom otplatom cijene; ili

(b) je riječ o ugovoru o zajmu s obročnom otplatom ili o ugovoru o bilo kakvom drugom obliku kredita, sklopljenim za financiranje prodaje robe; ili

(c) u svim drugim slučajevima, ako je ugovor sklopljen s osobom koja se bavi trgovačkom ili profesionalnom aktivnošću u državi članici u kojoj potrošač ima domicil ili ako na bilo koji drugi način usmjerava takvu aktivnost prema toj državi članici ili prema većem broju država uključujući i tu državu članicu, a ugovor pripada u područje takvih aktivnosti.”

10 Članak 16. stavci 1. i 2. navedene uredbe propisuju:

„1. Potrošač može pokrenuti postupak protiv druge ugovorne stranke bilo pred sudovima države članice u kojoj ta stranka ima domicil, bilo pred sudovima mjesta u kojemu potrošač ima domicil.

2. Postupak protiv potrošača druga ugovorna stranka može pokrenuti samo pred sudovima države članice u kojoj potrošač ima domicil.”

11 U skladu s člankom 35. stavkom 1. iste uredbe, „Nadalje, sudska se odluka ne priznaje ako nisu poštovane odredbe odjeljaka 3., 4. ili 6. poglavlja II., ili u slučaju iz članka 72.”.

12 Odjeljci 3., 4. i 6. poglavlja II. Uredbe br. 44/2001 propisuju pravila o nadležnosti u stvarima koje se odnose na osiguranje, o nadležnosti nad potrošačkim ugovorima i isključivoj nadležnosti.

13 Članak 43. stavak 1. ove uredbe propisuje:

„Obje stranke mogu uložiti pravni lijek protiv proglašavanja izvršivosti sudske odluke.”

14 Članak 45. stavak 1. navedene uredbe propisuje:

„Sud pred kojim je uložena pravni lijek u skladu s odredbama članka 43. ili članka 44. odbija proglašenje izvršivosti ili ga povlači samo na temelju jednog od razloga iz članka 34. i 35. svoju odluku donosi bez odlaganja.”

Uredba (EZ) br. 593/2008

15 Uvodne izjave 23. i 24. Uredbe br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109.) propisuju:

„(23) U pogledu ugovora sklopljenih s ugovornim strankama koje se smatraju slabijima, te je ugovorne stranke potrebno zaštititi pravilima o sukobu zakona koja su povoljnija za njih od općih pravila.

(24) S posebnim osvrtom na potrošačke ugovore, pravilo o sukobu zakona bi trebalo omogućiti smanjenje troškova rješavanja sporova koji se odnose na obično relativno male tražbine, te uzeti u obzir razvoj tehnika prodavanja na daljinu. U svrhu usklađenosti s Uredbom (EZ) br. 44/2001

potrebno je i upućivanje na pojam usmjeravanja djelatnosti kao uvjet za primjenu pravila o zaštiti, potrošača te da se koncept tumači jednako kao i na temelju Uredbe (EZ) br. 44/2001 i ove Uredbe [...].”

16 Članak 6. stavak 1. ove uredbe glasi kako slijedi:

„[...]U]govor koji sklopi fizička osoba (u daljnjem tekstu: potrošač), u svrhu za koju se smatra da je izvan njegove struke ili profesije, s drugom osobom koja djeluje u svojoj struci ili profesiji (u daljnjem tekstu: poduzetnik) podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da poduzetnik:

- a) provodi svoje komercijalne ili stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, ili
- b) bilo kojim sredstvima usmjerava takve aktivnosti na tu državu ili na više država, uključujući tu državu,

te da je ugovor obuhvaćen opsegom tih aktivnosti.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

17 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je, tužbom podnesenom Bezirksgericht Salzburg (Austrija), W. Vapenik zatražio da se J. Thurneru naloži plaćanje iznosa od 3158 eura, uvećano za kamate i troškove, na temelju ugovora o zajmu između tih osoba. W. Vapenik podnio je tužbu navedenom austrijskom sudu kao sudu mjesta izvršenja ugovora koje su stranke izabrale. Nijedna od stranaka u trenutku sklapanja ugovora i podnošenja tužbe nije bila uključena u trgovačke ili profesionalne aktivnosti.

18 Unatoč dostavi poziva za ročište koju je sudski izvršitelj izvršio J. Thurneru u Belgiji, navedeni nije pristupio ročištu. Bezirksgericht Salzburg stoga je donio presudu u odsutnosti stranke. Ta je presuda dostavljena poštom J. Thurneru, koji na istu nije uložio žalbu, a koja je, posljedično, postala pravomoćna i izvršiva.

19 W. Vapenik zatim je pred Bezirksgericht Salzburg podnio zahtjev za izdavanje europskog naloga za izvršenje te presude, u skladu s Uredbom br. 805/2004. Navedeni sud odbio je taj zahtjev pozivajući se na članak 6. stavak 1. točku (d) ove uredbe, navodeći da se postupak po tužbi protiv J. Thurnera, potrošača, nije pokrenuo u državi članici njegovog domicila.

20 W. Vapenik podnio je žalbu protiv te odluke sudu koji je uputio zahtjev, ističući da su uvjeti za izdavanje europskog naloga na temelju članka 6. stavka 1. točaka (a) do (c) Uredbe br. 805/2004 ispunjeni, budući da je ugovor o zajmu sklopljen između dvaju pojedinaca. Članak 6. stavak 1. točka (d) te uredbe, koji propisuje da se ovaj nalog izdaje, posebice, kada druga ugovorna stranka potrošača djeluje u okviru svoje trgovačke ili profesionalne aktivnosti, nije primjenjiv u predmetu u glavnom postupku.

21 U ovim je uvjetima Landesgericht Salzburg odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 6. stavak 1. točku (d) Uredbe [...] br. 805/2004 tumačiti na način da se ta odredba primjenjuje samo na ugovore sklopljene između poduzetnika, u svojstvu vjerovnika, i potrošača, u svojstvu dužnika, ili je dovoljno da je barem dužnik potrošač, tako da se ta odredba primjenjuje također u slučaju tražbina koje ima jedan potrošač prema drugom potrošaču?”

O prethodnom pitanju

- 22 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 1. točku (d) Uredbe br. 805/2004 tumačiti na način da se primjenjuje također na ugovore sklopljene između dviju osoba koje nisu uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti.
- 23 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se pojmovi iz odredbe prava Unije koja ne sadrži nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje njegovog smisla i dosega u cijeloj Uniji trebaju tumačiti na autonoman i ujednačen način, koji treba pažljivo izabrati uzimajući u obzir kontekst i cilj odredbe o kojoj se radi (vidjeti, posebno, presudu od 27. lipnja 2013., *Malaysia Dairy Industries*, C-320/12, točku 25. i navedenu sudsku praksu).
- 24 Iz teksta članka 6. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 805/2004 proizlazi da je potrošač osoba koja sklapa ugovor za potrebe koje se mogu smatrati izvan opsega njegova poslovanja ili zanimanja. Ta odredba ne propisuje ima li svojstvo poduzetnika ili nedostatak istoga ulogu u svrhu kvalifikacije druge osobe kao „potrošača”. Svojstvo druge ugovorne stranke kao potrošača ne proizlazi ni iz drugih odredaba ove uredbe i, u nedostatku navedene odredbe o upućivanju na pravo država članica, treba utvrditi smisao i doseg pojma „potrošača” iz ove iste odredbe u odnosu na kontekst u kojem se ova odredba nalazi i cilj kojem je usmjerena Uredba br. 805/2004.
- 25 U tom pogledu, da bi se osiguralo poštovanje ciljeva kojima teži europski zakonodavac u pogledu ugovora koje sklapaju potrošači kao i koherentnost prava Unije, treba posebice uzeti u obzir pojam „potrošača” iz drugih odredbi prava Unije. Uzevši u obzir komplementaran karakter pravila koja su propisana Uredbom br. 805/2004 s pravilima koja sadrži Uredba br. 44/2001, odredbe ove posljednje pokazuju se posebno važnima.
- 26 Također, treba odmah napomenuti da se sustav zaštite potrošača koji je uspostavljen, posebice, Direktivom Vijeća br. 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) oslanja na ideju da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na poduzetnika u dijelu koji se odnosi kako na pregovaračku moć tako i na razinu informiranosti (vidjeti, posebno, presudu od 14. lipnja 2012., *Banco Español de Crédito*, C-618/10, točku 39.; presudu od 21. svibnja 2013., *RWE Vertrieb*, C-92/11, točku 41. kao i presudu od 30. svibnja 2013., *Asbeek Brusse* i od *Man Garabito*, C-488/11, točku 31.).
- 27 Također, posebno uređenje koje je, među ostalim, uspostavljeno odredbama Uredbe br. 44/2001 koje se odnose na sudsku nadležnost u području ugovora koje sklapaju potrošači ima za svrhu, kako proizlazi iz uvodne izjave 13. ove uredbe, osigurati odgovarajuću zaštitu potrošača kao ugovorne strane koje je ekonomski slabija i pravno manje iskusna od druge ugovorne strane, poduzetnika.
- 28 U ovom kontekstu, Sud je u više navrata presudio da članak 15. stavak 1. Uredbe br. 44/2001, u kojem se navodi pojam „potrošača”, obuhvaća samo privatnog krajnjeg korisnika, koji nije uključen u trgovačke ili profesionalne aktivnosti (vidjeti, u tom smislu, presudu od 14. ožujka 2013., *Česká spořitelna*, C-419/11, točku 32.).
- 29 Naposljetku, kako i proizlazi iz uvodne izjave 23. i 24. Uredbe br. 593/2008, pri utvrđivanju prava koje je primjenjivo na potrošačke ugovore također se uzima u obzir zahtjev za zaštitu slabijih strana u ugovornim odnosima. Članak 6. stavak 1. te uredbe u tom pogledu propisuje da su ugovori sklopljeni između potrošača i poduzetnika, pod određenim uvjetima, uređeni pravom države u kojoj potrošač ima svoje uobičajeno boravište.
- 30 Ovi pravni instrumenti također uvažavaju potrebu zaštite slabije strane u ugovoru kada se ugovor sklapa između osobe koja nije uključena u trgovačke ili profesionalne aktivnosti i osobe koja je uključena u takve aktivnosti.

- 31 Uzimajući u obzir cilj zaštite potrošača koji je predviđen navedenim odredbama prava Unije, a koji je usmjeren na ponovnu uspostavu jednakosti između stranaka u ugovorima koji se sklapaju između potrošača i poduzetnika, primjena navedenoga ne može se proširiti na osobe u pogledu kojih takva zaštita nije opravdana.
- 32 Dakle, Sud je već presudio da se posebna pravila nadležnosti u području ugovora koje sklapaju potrošači ne mogu primjenjivati na ugovore sklopljene između dviju osoba koje su uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti (vidjeti, u tom smislu, presudu od 19. siječnja 1993., *Shearson Lehman Hutton*, C 89/91, *Recueil* str. I-139., točke 11. i 24.).
- 33 Stoga treba ustvrditi da neravnoteža među strankama također nedostaje u ugovornom odnosu poput ovoga u glavnom postupku, odnosno u predmetu između dviju osoba koje nisu uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti. Dakle, na takav se odnos ne primjenjuje sustav zaštite primjenjiv na potrošače kada sklapaju ugovore s osobama koje su uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti.
- 34 Takvo tumačenje podupiru struktura i opći raspored posebnih pravila o nadležnosti u području ugovora koje su sklopili potrošači, koja su propisana u članku 16. stavcima 1. i 2. Uredbe br. 44/2001, a koja predviđa nadležnost suda domicila potrošača za postupke što ih pokreće potrošač i postupke koji se pokreću protiv njega. Iz navedenog proizlazi da se ta odredba primjenjuje samo na ugovore u kojima postoji neravnoteža između ugovornih strana.
- 35 Štoviše, valja uzeti u obzir komplementaran karakter pravila koja su propisana Uredbom br. 805/2004 s pravilima koja se odnose na priznanje i izvršenje sudskih odluka propisana Uredbom br. 44/2001.
- 36 U tom pogledu treba napomenuti da, ako potvrđivanje presude kao europskog naloga za izvršenje u smislu Uredbe br. 805/2004 vezane za nespornu tražbinu sprječava delibacijski postupak predviđen Uredbom br. 44/2001, tada nedostatak takvog potvrđivanja ne isključuje mogućnost izvršenja navedene presude uz primjenu delibacijskog postupka, koji je predviđen ovom posljednjom uredbom.
- 37 Dakle, ako bi se prihvatila šira definicija pojma „potrošač” u okviru Uredbe br. 805/2004 od one iz Uredbe br. 44/2001, to bi moglo dovesti do nedosljednosti u primjeni tih dviju uredbi. Štoviše, izuzeci iz prve uredbe mogli bi dovesti do izostanka potvrđivanja presude kao europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine, dok bi izvršenje navedene ipak bilo moguće u okviru općeg sustava predviđenog Uredbom br. 44/2001 jer ne bi bili ispunjeni uvjeti u kojima ovaj sustav dopušta tuženiku da osporava izdavanje naloga za izvršenje zbog povrede pravila o nadležnosti prema državi domicila potrošača.
- 38 Iz svega navedenog proizlazi da pojam „potrošača” u smislu članka 6. stavka 1. točke (d) Uredbe br. 805/2004 obuhvaća osobu koja sklapa ugovor za potrebe koje se mogu smatrati izvan opsega njegova poslovanja ili zanimanja s osobom koja se bavi svojim trgovačkim ili profesionalnim aktivnostima.
- 39 Posljedično, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 6. stavak 1. točku (d) Uredbe br. 805/2004 treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na ugovore sklopljene između dviju osoba koje nisu uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti.

Troškovi

- 40 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 6. stavak 1. točku (d) Uredbe br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na ugovore sklopljene između dviju osoba koje nisu uključene u trgovačke ili profesionalne aktivnosti.

Potpisi